

ماهنامه علمی تخصصی پایا شهر

ISSN ۲۹۸۰-۷۷۸۶

زمان چاپ: ۱۴۰۲/۱۱/۲۰

شماره مجوز مجله: ۸۰۴۰۰

بررسی رابطه هوش معنوی با سلامت روان در دانشجویان دانشگاه پیام نور رشت در

سال تحصیلی ۱۴۰۱-۱۴۰۲

فهمیه تقی نژاد^۱، عاطفه ابراهیم زاده نوحدانی^۲، زهرا نقی زاده نوحدانی^۳، فروغ مهتری نیا سیبنی^۴، نسیم

میرزازاده اکبرپور^۵

۱- لیسانس الهیات گرایش علوم قرآن و حدیث دانشگاه پیام نور واحد بندرانزلی

۲- لیسانس جغرافیا و برنامه ریزی روستایی دانشگاه پیام نور واحد بندرانزلی

۳- لیسانس زبان و ادبیات فارسی دانشگاه آزاد اسلامی واحد رشت

۴- کارشناسی علوم حوزوی حوزه علمیه زینبیه رشت

۵- کارشناسی ارشد ریاضی کاربردی آنالیز عددی دانشگاه آزاد اسلامی واحد لاهیجان

چکیده

هدف از این تحقیق بررسی رابطه هوش معنوی با سلامت روان دانشجویان دانشگاه پیام نور رشت در سال تحصیلی ۱۴۰۱-۱۴۰۲ بود. نمونه این پژوهش شامل ۴۲۲ نفر از دانشجویان بود که به صورت خوشه ایی چند مرحله ای انتخاب شدند و به ابزارهای پژوهش که عبارت بودند پرسشنامه هوش معنوی امرام و درایر (۲۰۰۷) و پرسشنامه سلامت روان SCL-۲۵. طرح پژوهش توصیفی از نوع همبستگی بود. برای تحلیل داده‌ها از روش‌های آماری ضریب همبستگی ساده پیرسون و رگرسیون چند متغیره استفاده کردیم. بین هوش معنوی با سلامت روان رابطه مثبت معناداری وجود دارد. همچنین نتایج رگرسیون نشان داد هوش معنوی با سلامت روان دانشجویان رابطه چند گانه وجود دارد و هوش معنوی می تواند به خوبی پیش بینی کننده سلامت روان دانشجویان باشد.

کلید واژگان: هوش معنوی، سلامت روان، پیام نور، رشت

ماهنامه علمی تخصصی پایا شهر

ISSN ۲۹۸۰-۷۷۸۶

مقدمه

در دانشجویان طیف پویا و زیر بنایی علمی جامعه هستند سلامت روان^۱ یک مغوله مهم و جدی است و سلامت روان جنبه ای از مفهوم کلی سلامت جسمی، روانی و اجتماعی است که علیرغم تلاش هایی که از سوی پیشگامان سلامت روانی در جهان به منظور تأمین هر چه بیشتر سلامتی انسان ها به عمل آمده هنوز معیار قاطعی در زمینه تعریف و مصداق کامل سلامتی روانی در افراد وجود ندارد. سلامت روانی علاوه بر بدن سالم، به محیط و شرایط زندگی سالم نیاز دارد (محمدی، ۱۳۹۴).

سلامت روان در تحول شخصیت انسان اثر به سزایی دارد. تصور تحول انسان بدون وجود سلامت روان غیر ممکن است. بی شک عوامل متعددی بر سلامت روان تأثیر می گذارد که فهرست کردن همه ی آنها دشوار است، چرا که وجود تفاوت های فردی ممکن است به تنوع در عوامل مؤثر بر سلامت روان منجر شود. با این حال یافته های حاصل از پژوهش ها در زمینه های زیست شناسی و علوم اجتماعی دانش ما را درباره ی عواملی که ممکن است سلامت روان را تحت تأثیر قرار دهند وسعت بخشیده اند (هوشمندی، ۱۳۹۷).

تاب آوری در اواخر قرن بیستم و اوایل قرن بیست و یکم پا به عرصه ادبیات روانشناسی تحولی نهاد و انقلابی نو در نحوه نگرش ایجاد نمود و جایگاه ویژه ای در حوزه های روانشناسی تحول، روانشناسی خانواده و بهداشت روانی یافته است. به طوری که هر روز بر شمار پژوهش های مرتبط با این سازه افزوده می شود (رضایی، ۱۳۹۸).

از طرفی نیز هوش معنوی متغیر دیگری است که در این پژوهش ارتباط آن با سلامت روان دانشجویان بررسی می گردد. معنویت، نیاز فرا رفتن از خود در زندگی روزمره و یکپارچه شدن با کسی غیر از خود فرد است. این آگاهی ممکن است منجر به تجربه ای فراتر از خود شود (کرچتون، ۲۰۰۸).

در برخی دیدگاه ها بر جنبه های عاطفی و رفتاری هوش معنوی تأکید شده است. هوش معنوی به عنوان انتخاب بین روح و نفس و هم چنین، به عنوان داشتن عملکرد عاقلانه و توأم با عطوفت همراه با حفظ صلح درونی و بیرونی در هر شرایطی تعریف شده است. در این گونه تعاریف بر جنبه های تعالی جویانه، درستکارانه و مهرورزانه ی هوش معنوی تأکید گردیده است (مرحسینی، ۱۳۹۸). جامعه دانشجویی با توجه به اینکه زیربنای علمی و توسعه علمی کشور می باشد پژوهش در راستای بررسی عواملی که با سلامت روان ارتباط دارد و زمینه آن را تسهیل می کند، می تواند گام مهمی در فراهم آوردن جامعه علمی با صلابت باشد. لذا پژوهش در راستای رابطه ابعاد شناختی و معنوی با سلامت روان دانشجویان می باشد.

بیان مسئله

اصطلاح سلامت روانی، اصطلاحی است که از آن برای بیان و اظهار کردن هدف خاصی برای جامعه استفاده می شود. هر فرهنگی براساس معیارهای خاص خود به دنبال سلامت روان است و سلامت روان قسمتی از سلامت کلی است (عطاری و شفاعی، ۱۳۹۲).

منظور از سلامت روان، سلامت ابعاد خاصی از انسان مثل هدفش، ذهنش، حالت و فکر می باشد. از طرف دیگر سلامت روان روی سلامت فیزیکی هم تأثیر دارد. بسیاری از پژوهش های اخیر مشخص کردند که یک سری اختلالات فیزیکی و جسمی به - شرایط خاص روانی مرتبط هستند. یک فرد زمانی سلامت روانی دارد که با شناخت و حفظ ویژگی های شناختی خود را با محیط تطبیق دهد (جوکار و سمنگان، ۱۳۸۹).

نمی توانیم سلامت روان را به عنوان حالت آسایش ایده آل که از طریق حذف کامل بیماری به دست می آید در نظر گرفت بلکه سلامتی روشی برای زندگی است که از طریق آن انسان نا کامل بتواند در مواجهه با این دنیای نا کامل بدون اینکه متحمل درد و ناراحتی بشود به موفقیت هایی هم دست پیدا کند (رحیمی نیا، ۱۳۸۵).

^۱ - mental health

ماهنامه علمی تخصصی پایا شهر

ISSN ۲۹۸۰-۷۷۸۶

یکی دیگر ابعادی که بر سلامت روان تاثیر دارد هوش معنوی^۱ است. هوش معنوی نوعی هوش است که بوسیله آن می توانیم مشکلات مبنا و ارزش را حل کنیم. هوشی که افراد را قادر می سازد تا زندگی را به صورت گسترده تر و غنی تر ببینند و مسیر فعالیت هایشان را تشخیص دهند و باعث می گردد که مسیر زندگی پر معنا تر شود (مارشال^۲، ۲۰۰۰، به نقل از سعیدی، ۱۳۹۱). از عوامل دیگر مؤثر بر کاهش مشکلات زندگی، معنویت و گرایش های معنوی است. معنویت، به عنوان یک هوش، بیانگر مجموعه ای از توانایی ها و ظرفیت ها و منابع معنوی است که کاربرد آن موجب افزایش انطباق پذیری و در نتیجه ارتقای سلامت روان افراد می شود (کینگ^۳، ۲۰۰۸، به نقل از موسوی و تامولی، ۱۳۹۱).

بنابراین می توان گفت، با توجه به اینکه جامعه دانشجویی پویایی می باشد، انسجام روانی آن ها می تواند زمینه ساز پیشرفت کشور شود، لذا سلامت روان آن ها و شناسایی عواملی که با آن مرتبط اند می تواند در راستا کاهش چالش های روانی- اجتماعی جامعه دانشجویی کمک شایانی نماید. لذا پژوهش حاضر با هدف بررسی هوش معنوی با سلامت روان دانشجویان دانشگاه پیام نور رشت صورت خواهد پذیرفت.

اهمیت و ضرورت پژوهش

اهمیت این موضوع زمانی مهم است که به این نکته توجه شود که بر طبق آمار و ارقام موجود، کشور ایران یک کشور جوان بوده و بخش عمده جمعیت آن، متشکل از جمعیت جوان و نوجوان و جوانان می باشد. با توجه به تمام این مسائل اهمیت سلامت روان دانشجویان بیش از پیش مشخص می شود. این گروه به دلیل شرایط سنی و موقعیت های خاص اجتماعی در معرض استرس های فراوان می باشند (خرمی، ۱۳۹۲).

دانشجویان به دلیل شرایط سنی و موقعیت های خاص اجتماعی در معرض استرس های فراوان می باشند و توجه به اینکه سلامت روان دانشجویان بیش از پیش اهمیت دارد و چه عواملی سلامت روان دانشجویان را افزایش می دهد مهم و ضروری تلقی می شود (احمدیان، ۱۳۹۷).

از طرف دیگر بعد معنوی در رشد سلامت روان اهمیت فراوانی دارد زیرا بحران معنا و احساس پوچی موجب عدم استحکام در برابر مشکلات، چالش ها، رویدادها و حوادث زندگی می شود و سلامت نفس و روان را به مخاطره می اندازد. لذا بررسی هوش معنوی از ضروریات هر جامعه ای می باشد (سعیدی، ۱۳۹۱).

دانشجویان به دلیل موقعیت اجتماعی- روانی که دارند زندگی پر چالشی را تجربه می نمایند لذا سلامت روان آن ها می تواند بر عملکرد تحصیلی آنها نقش داشته باشد. پژوهش هایی که این راهکارها را در جهت افزایش سطح سلامت روان در جامعه دانشجویی صورت می پذیرند به متولیان امر الخصوص دانشگاه ها بازخورد مناسبی جهت افزایش سطح سلامت روان دانشجویان می دهد و دانشگاه ها با استفاده از این راه کارها می توانند زمینه افزایش سطح سلامت روان دانشجویان را فراهم آورند و موجبات پیشرفت و تعالی های متعدد در عرصه های گوناگون شوند. لذا دانشگاه ها با افزایش سلامت روان دانشجویان می توانند در ابعاد گوناگون موفقیت های علمی فراوانی را بدست آورند. بنابراین پژوهش در این زمینه مهم و ضروری تلقی می گردد.

اهداف پژوهش

هدف کلی از انجام این پژوهش بررسی رابطه هوش معنوی با سلامت روان دانشجویان دانشگاه پیام نور رشت می باشد. اهداف فرعی پژوهش شامل:

۱- تعیین رابطه هوش معنوی با سلامت روان دانشجویان؛

^۱ - spiritual intelligese

^۲ - Marshal

^۳ - King

ماهنامه علمی تخصصی پایا شهر

ISSN ۲۹۸۰-۷۷۸۶

۲- تعیین رابطه هوش معنوی با سلامت روان دانشجویان؛

۳- مقایسه هوش معنوی و سلامت روان دانشجویان از لحاظ جنسیت و تاهل.

فرضیه‌های تحقیق

فرضیه دوم: بین هوش معنوی با سلامت روان دانشجویان رابطه وجود دارد.

فرضیه سوم: بین هوش معنوی با سلامت روان دانشجویان رابطه چندگانه وجود دارد.

مقایسه هوش معنوی و هوش متعارف (مک هاوک، ۲۰۰۲، به نقل از نازل، ۲۰۰۴)

پیشینه خارجی

رضایی (۱۳۹۷) در پژوهشی با عنوان بررسی رابطه هوش معنوی و هوش هیجانی با سلامت روان دانش آموزان مدارس راهنمایی شهرکرد نشان داد که بین هوش معنوی و هیجانی با سلامت روانی رابطه معنی داری و چندگانه وجود دارد.

هومنی (۱۳۹۴) به بررسی تاثیر تنظیم هیجانات بر نشخوار فکری و شادی دانشجویان پرداختند و نتایج نشان داد آموزش تنظیم هیجانات باعث کاهش نشخوار فکری و افزایش شادی می گردد.

محسن زاده (۱۳۸۹) در یک نمونه ۶۴۵ نفری با هدف بررسی رابطه تنظیم هیجانی و عزت نفس با شادکامی دانشجویان شهر کرج نشان دادند که بین تنظیم هیجانی و مولفه های آن با شادکامی رابطه معناداری وجود دارد و بین تنظیم هیجانی و عزت نفس با شادکامی دانشجویان رابطه چندگانه وجود دارد و تنظیم هیجانی بهترین پیش بین شادکامی دانشجویان است.

در این تحقیق علیپور و همکاران (۱۳۸۹) به بررسی رابطه ی شادکامی و هوش معنوی با سلامت روان دانشجویان پرداختند. مشخص شد؛ همبستگی مثبت و معنی داری بین شادکامی و هوش معنوی با سلامت روان وجود دارد.

در پژوهش حسن زاده (۱۳۹۳) بر روی یک نمونه ۶۵۰ نفری از دانشجویان مشخص گردید، بین هوش معنوی و هیجانی با سلامت روان رابطه ساده مثبت و معناداری وجود دارد.

قادری و همکاران (۱۳۹۴) در پژوهشی تحت عنوان رابطه هوش هیجانی و مولفه های آن با سلامت روان در یک نمونه ۴۵۰ نفری از دانشجویان، نشان دادند که مولفه های هوش هیجانی با سلامت روان ارتباط دارد و مولفه های همدلی، خود ابرازی، مسئولیت پذیری اجتماعی، خوش بینی و تحمل فشار روانی قادر به پیش بینی سلامت روانی است.

حسینی و همکاران (۱۳۹۵) در پژوهش خود بر روی اعضای هیئت علمی واحدهای منطقه ۳ دانشگاه آزاد به این نتیجه دست یافتند که رابطه معناداری میان هوش معنوی با تعهد زناشویی دانشجویان متاهل وجود دارد.

حسنیان (۱۳۹۷) در پژوهش خود به بررسی رابطه ی میان هوش فرهنگی و معنوی با سرسختی روانی دانشجویان پرداختند و به این نتیجه دست یافتند که بین هوش فرهنگی و معنوی با سرسختی روانی رابطه ی معنی داری وجود دارد و هوش معنوی بهترین پیش بین سرسختی روانی دانشجویان است.

محمدیان (۱۳۹۷) در پژوهشی دیگر در یک نمونه ۳۵۰ نفری از دانشجویان تحت عنوان بررسی رابطه کیفیت زندگی با شوخ طبعی دانشجویان دانشگاه آزاد تهران نشان داد که بین کیفیت زندگی و شوخ طبعی رابطه مثبت معناداری وجود دارد. همچنین مشخص شد بین سبک های پیوند جویانه و خودارزنده سازی با کیفیت زندگی رابطه مثبت و بین سبک های شوخ طبعی پرخاشگرایانه و خود تحقیر گرایانه رابطه منفی معناداری وجود دارد.

پیشینه خارجی

رضاووند (۲۰۱۸) در پژوهشی بر روی پرسنل آموزش و پرورش یزد نشان داد که تنظیم هیجانات و مولفه های آن پیش بینی کننده کیفیت زندگی و سلامت روان می باشد و تنظیم هیجانات باعث افزایش کارکردهای اجتماعی دانشجویان می شود.

ماهنامه علمی تخصصی پایا شهر

ISSN ۲۹۸۰-۷۷۸۶

موربرگ (۲۰۱۸) مطالعه‌ای را تحت عنوان رابطه بین هوش معنوی و ناگویی هیجانی با سلامت روان انجام دادند. این تحقیق بر روی یک نمونه ۴۲۲ نفری (۲۵۵ دختر و ۲۶۷ پسر) از جوانان ۱۵ تا ۱۷ ساله کادانایی انجام شد. نتایج نشان داد که بین هوش معنوی با سلامت روان رابطه مستقیم و معناداری وجود دارد.

رانگ (۲۰۱۹) نیز در پژوهشی بر روی دانش آموزان به این نتایج دست یافت که بین هوش معنوی با سلامت روان رابطه‌ی معنی داری وجود دارد.

فلاوین (۲۰۰۸)، به نقل از رحیمی، (۱۳۹۷) در بررسی اثر هوش معنوی و شناختی با رضایت شغلی نشان داد رابطه معناداری بین هوش معنوی با رضایت شغلی وجود دارد.

در مطالعه ای دیگری مریل (۲۰۰۸)، به نقل از حسینی، (۱۳۹۳) بر روی یک نمونه ۶۵۰ نفری از دانشجویان نشان داد آموزش هوش معنوی بر میزان آرام سازی و سلامت روان تاثیر فراوانی دارد و موجب افزایش این ابعاد می گردد.

راتر و مایر و کارولین (۲۰۰۷)، به نقل از سقائیان و سمیع، (۱۳۹۲) در پژوهشی نشان داد که بین هوش معنوی و تعهد عاطفی زناشویی دانشجویان متاهل رابطه معناداری وجود دارد و هوش معنوی قادر به پیش بینی تعهد عاطفی زناشویی است.

پارکر^۱ (۲۰۰۹) در پژوهشی تحت عنوان درک اثرات وجود هوش هیجانی در سلامت روان بر روی ۴۵۰ نفر از دانشجویان نشان داد که هوش هیجانی در عدم درک افسردگی و اضطراب تاثیر بسزایی دارد و بین هوش هیجانی با سلامت روان رابطه مثبت و معناداری وجود دارد (مسعودی نیا، ۱۳۸۹).

بودریو (۲۰۱۰)، به نقل از رضایی، (۱۳۹۷) در پژوهشی تحت عنوان رابطه هوش هیجانی و سرسختی روانی با سلامت دانش آموزان در لندن نشان دادند، رابطه معناداری بین هوش هیجانی و سرسختی روانی با سلامت روان دانش آموزان وجود دارد.

روش پژوهش

جامعه آماری

جامعه آماری در پژوهش حاضر شامل کلیه دانشجویان دانشگاه پیام نور رشت در سال تحصیلی ۹۲-۹۳ بود.

حجم نمونه

حجم نمونه در این پژوهش مشتمل بر ۴۲۲ دانشجو از جامعه مذکور بود که ابتدا لیستی از دانشکده های دانشگاه تهیه گردید و از بین دانشکده ها، ۶ دانشکده بطور تصادفی انتخاب شد و از بین ۶ دانشکده انتخابی از هر کدام از رشته های آن دانشکده سه رشته بطور تصادفی انتخاب شد و سپس بطور تصادفی یکی از ورودی ها به دانشگاه انتخاب شد، که شامل ۴۲۲ نفر بودند و بر اساس جدول مورگان و بطور تصادفی تعداد نمونه انتخاب شد و به دانشجویان پرسشنامه تحویل داده شد. بدین ترتیب نمونه گیری پژوهش بصورت تصادفی خوشه ای چند مرحله ای انتخاب شد.

توزیع دانشجویان بر حسب جنسیت

شاخص های آماری	فراوانی	فراوانی نسبی	درصد فراوانی
جنسیت	دختر	۰/۴۸	۴۷
	پسر	۰/۵۲	۵۳
کل	۴۲۲		۱۰۰

^۱ - Parker

توزیع دانشجویان برحسب وضعیت تاهل

شاخص های آماری	فراوانی	فراوانی نسبی	درصد فراوانی
متاهل	۱۲۰	۰/۳۸	۳۸
	۳۲۲	۰/۶۲	۵۲
کل	۴۲۲		۱۰۰

همان طور که در جدول ۳-۲ مشاهده شود در نمونه مورد مطالعه دانشجویان متاهل و مجرد به ترتیب ۳۸ و ۶۲ درصد نمونه پژوهش را تشکیل می دهند.

ابزار پژوهش

۱- پرسشنامه‌ی هوش معنوی

پرسشنامه هوش معنوی توسط امرام و درایر^۱ (۲۰۰۷) طراحی شده است که دارای دو فرم کوتاه با ۴۴ عبارت و فرم بلند با ۸۳ عبارت است. که در این پرسشنامه از فرم ۴۴ سوالی استفاده می گردد. این پرسشنامه در ایران توسط حسینی ترجمه و هنجاریابی شده است و در یک مقیاس ۵ لیکرتی از ۱ (نظری ندارم) تا ۵ (کاملاً درست) نمره‌گذاری می‌شود. که هرچه نمره‌ی کل فرد بیشتر باشد فرد از هوش معنوی بیشتری برخوردار است (مرعشی، ۱۳۹۰).

۲- پرسشنامه سلامت روان SCL-۲۵

این مقیاس فرم کوتاه شده نسخه تجدید نظر شده فهرست نود نشانه‌ای معین SCL-۹۰R می‌باشد که توسط نجاریان و داوودی (۱۳۸۰) تهیه گردید. یک ابزار خود گزارشی رایج برای سنجش آسیب‌شناسی روانی است. این ابزار اختصاصاً برای سنجش آن دسته ناراحتی‌های جسمی و روانی ساخته شده که آزمودنی‌ها اخیراً تجربه نموده‌اند. نسخه اولیه فهرست ۹۰ نشانه-ای یعنی SCL-۹۰ با استفاده از ماده‌های اصلی فهرست نشانه‌ها پکینز^۲ و اضافه کردن ماده‌های جدید به مقیاس مذکور و همچنین ایجاد تغییرات در شیوه درجه‌بندی و روش اجزاء توسط دراگاتیس، لیپمن و کاوی^۳ (۱۹۷۳) ساخته شد. نجاریان و داوودی (۱۳۸۰) براساس مقیاس SCL-۹۰R مقیاس SCL-۲۵ را که یک مقیاس تک‌عاملی می‌باشد تهیه کردند این مقیاس نیز یک ابزار خودگزارشی برای سنجش آسیب‌شناسی روانی عمومی می‌باشد این مقیاس شامل ۲۵ ماده می‌باشد که نمره‌گذاری هر سؤال بر روی یک پیوستاز از ۱ (برای هیچ) تا ۵ (برای اکثر اوقات) می‌باشد (ساعتچی و همکاران، ۱۳۹۰).

روش تجزیه و تحلیل اطلاعات

جهت تجزیه و تحلیل داده‌ها از نرم افزار کامپیوتر (SPSS) نسخه هفدهم استفاده خواهد شد و همچنین، جهت تایید کل فرضیه‌های از سطح ۰/۰۵ استفاده می گردد. در تجزیه و تحلیل داده‌های پژوهش از روش‌های آماری زیر استفاده خواهد شد: استفاده از روش‌های آمار توصیفی فراوانی، فراوانی نسبی و درصد فراوانی، میانگین و انحراف معیار برای توصیف جمعیت شناختی و متغیرهای پژوهش؛

تجزیه و تحلیل داده‌های پژوهش

با استفاده از روش‌های آماری مناسب، داده‌های جمع‌آوری شده مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفته‌اند.

ماهنامه علمی تخصصی پایا شهر

ISSN ۲۹۸۰-۷۷۸۶

یافته های توصیفی این پژوهش شامل شاخص های آماری میانگین، انحراف معیار و تعداد آزمودنی های نمونه برای کلیه متغیرهای مورد مطالعه می باشد.

میانگین و انحراف معیار هوش معنوی و سلامت روان دانشجویان

تعداد	انحراف معیار	میانگین	شاخص های آماری
			متغیر
۴۲۲	۱/۴۲	۹۶/۲۴	هوش معنوی
۴۲۲	۱/۰۲	۱۱۵/۰۴	سلامت روان

میانگین و انحراف معیار برای هوش معنوی ۹۶/۲۴ و ۱/۴۲ و برای سلامت روان ۱۱۵/۰۴ و ۱/۰۲ می باشد.

هوش معنوی و سلامت روان دانشجویان دختر و پسر

تعداد	انحراف معیار	میانگین	جنسیت	شاخص های آماری
				متغیر
۱۲۹	۱/۳۸	۹۲/۷۶	دختر	هوش معنوی
۹۶	۱/۴۷	۹۵/۰۶	پسر	
۱۲۹	۱/۵۶	۱۰۲/۶۷	دختر	سلامت روان
۹۶	۱/۹۶	۱۰۴/۹۰	پسر	

میانگین و انحراف معیار برای دانشجویان پسر ۸۵/۹۸، ۱/۷۸ و برای متغیر هوش معنوی در دانشجویان دختر ۹۲/۷۶، ۱/۳۸

و در دانشجویان پسر ۹۵/۰۶، ۱/۴۷ و نهایتاً برای سلامت روان دانشجویان دختر و پسر به ترتیب ۱۰۲/۶۷، ۱/۵۶ و ۱۰۴/۹۰، ۱/۹۶ می باشد.

میانگین و انحراف معیار هوش معنوی و سلامت روان دانشجویان مجرد و متاهل

تعداد	انحراف معیار	میانگین	تاهل	شاخص های آماری
				متغیر
۱۰۹	۲/۱۲	۹۴/۰۷	متاهل	هوش معنوی
۱۱۶	۱/۵۲	۹۴/۸۱	مجرد	
۱۰۹	۱/۴۱	۱۰۷/۱۲	متاهل	سلامت روان
۱۱۶	۲/۲۹	۱۰۵/۱۴	مجرد	

ملاحظه می شود میانگین و انحراف معیار برای متغیر هوش معنوی دانشجویان متاهل ۹۴/۰۷، ۲/۱۲ و دانشجویان مجرد

۹۴/۸۱، ۱/۵۲ و نهایتاً برای سلامت روان دانشجویان متاهل و مجرد به ترتیب ۱۰۷/۱۲، ۱/۴۱ و ۱۰۵/۱۴، ۲/۲۹ می باشد.

فرضیه دوم: بین هوش معنوی با سلامت روان دانشجویان رابطه وجود دارد.

رابطه هوش معنوی با سلامت روان دانشجویان

متغیر ملاک	تعداد	هوش معنوی	سطح معناداری
------------	-------	-----------	--------------

ماهنامه علمی تخصصی پایا شهر

ISSN ۲۹۸۰-۷۷۸۶

	ضریب همبستگی		
سلامت روان	۰/۶۸	۴۲۲	۰/۰۰۰۱

ضریب همبستگی هوش معنوی با سلامت روان برابر $r = 0/68$ می باشد که در سطح $0/0001$ معنادار می باشد. به عبارت دیگر، بین هوش معنوی با سلامت روان دانشجویان رابطه مثبت معناداری وجود دارد. در نتیجه فرضیه دوم تحقیق تایید می گردد.

نتایج تحلیل واریانس چند متغیری (مانوا) هوش معنوی با سلامت روان دانشجویان دختر و پسر

نام آزمون	مقدار	DF فرضیه	DF خطا	F	p
آزمون اثر پیلایی	۰/۱۴	۴	۲۱۸	۳/۴۹	۰/۳۴
آزمون لامبدای ویلکز	۰/۵۳	۴	۲۱۸	۳/۴۹	۰/۳۴
آزمون اثر هتلینگ	۰/۰۷	۴	۲۱۸	۳/۴۹	۰/۳۴
آزمون بزرگترین ریشه روی	۰/۰۷	۴	۲۱۸	۳/۴۹	۰/۳۴

سطوح معنی داری همه آزمون ها، بیانگر آن هستند که بین دانشجویان دختر و پسر از لحاظ هیچ یک از متغیرهای وابسته (هوش معنوی و سلامت روان) تفاوت معنی داری وجود ندارد. به عبارت دیگر بین هوش معنوی و سلامت روان دانشجویان از لحاظ جنسیت تفاوتی وجود ندارد.

بحث و نتیجه گیری

همانطور مطرح کردیم هدف از انجام این پژوهش بررسی رابطه هوش معنوی با سلامت روان دانشجویان دانشگاه پیام نور رشت بود. بین هوش معنوی با سلامت روان دانشجویان رابطه وجود دارد. ضریب همبستگی هوش معنوی با سلامت روان برابر $0/68$ می باشد که در سطح $0/0001$ معنادار بود. به عبارت دیگر، بین هوش معنوی با سلامت روان دانشجویان رابطه مثبت معناداری وجود دارد. پس فرضیه صفر رد می شود یعنی این فرضیه معنادار می باشد. جمالی و همکاران (۱۳۹۸) همسو می باشد. معنویت و گرایش های معنوی در زندگی انسان ها موجب افزایش انطباق پذیری و ارتقای سلامت روان می شود. هوش معنوی در دانشجویان با توجه به اهمیت کارکردی که در متعادل ساختن ابعاد فردی و اجتماعی افراد دارد، ارتباط تنگاتنگی با کاهش اختلالات روان شناختی در سطح خانواده و زندگی تحصیلی داشته باشد. لذا می توان گفت که، هوش معنوی در دانشجویان در محیط های آموزشی دانشگاه که رقابت و انسجام روانی- جسمی و پویایی در آن نقش اساسی دارد، می تواند سبب شود که دانشجویان از نفس یا نیروی زندگی تکاملی خلاق بهره جوید و ادراک آرامش و تعادل روانی را بیشتر احساس کنند. بنابراین باید بیان داشت در دانشجویان هوش معنوی زمینه افزایش سلامت روان را فراهم می نماید و در نتیجه، هوش معنوی با سلامت روان در دانشجویان در ارتباط مستقیم است. بین هوش معنوی با سلامت روان ضریب همبستگی چندگانه وجود دارد ($P < 0/0001, F = 67/57, MR = 0/68$) وجود دارد. هوش معنوی، سلامت روان را برای دانشجویان در محیط پویا و علمی و رقابت انگیز دانشگاه که نیازمند آرامش ذهنی در آن هستند را تقویت می کند و انسجام روانی و ذهنی دانشجویان را پیش بینی و موجب تسهیل و افزایش شناخت خود و اراده، بالگی عاطفی، توانایی مقابله، توجه به مسئولیت های فردی - اجتماعی و در نهایت افزایش سلامت روان و جسمی و کیفیت زندگی در سطح دانشگاه و جامعه می شود. در نتیجه هوش معنوی برای دانشجویان بهترین پیش بین سلامت روان آن ها می باشد.

با توجه به این که دانشجویان در محیط های آموزشی رقابت دارند، انسجام روانی- جسمی و پویایی خود را ایجاد و استمرار می بخشند و در هنگام مواجهه با هیجانات و فشارهای روانی فارغ از هر جنسیتی و وضعیت اجتماعی و فردی که هستند به دلیل نوع محیط آموزشی دانشگاه که بالگی عاطفی، هیجانی، شناختی و اجتماعی - فردی را باعث می گردد. لذا می توان انتظار داشت که در محیط های آموزشی هوش معنوی و سلامت روان در دانشجویان تفاوت چندانی از لحاظ جنسیت و وضعیت تاهل

ماهنامه علمی تخصصی پایا شهر

ISSN ۲۹۸۰-۷۷۸۶

نداشته باشد. بر همین اساس دانشجویان دریافته اند که برای ایجاد و استمرار کیفیت زندگی باید به عوامل گوناگون شناختی-هیجانی و رفتاری در محیط پویای علمی دانشگاه توجه نمایند، که این امر در نهایت می تواند زمینه ساز رقابت در سطوح مختلف علمی را شامل گردد.

محدودیت های پژوهش

۱- مسئولین دانشگاه و دانشکده ها در ارائه آمار دانشجویان وقت زیادی از پژوهشگر را گرفتند و مدت زمان زیادی را انتخاب مرحله ای سپری شد.

۲- پیشنهاد می شود این پژوهش در جامعه دانشجویی در سطح وسیع تری و با در نظر گرفتن ابعاد متعدد دموگرافیک صورت پذیرد.

۳- پیشنهاد می گردد که دانشگاه های آزاد در سطح کشور با دانشجویان خود برای انجام تحقیق همکاری بیشتری کنند.

۴- توجه بیشتر صاحب نظران حوزه سلامت به افزایش سطح سلامت دانشجویان به دلیل اهمیتش در رشد و تعالی علمی کشور.

منابع فارسی

۱- حسینی ، محمد. (۱۳۹۵). رابطه سلامت روان با دلبستگی شغلی کارکنان بانک ملی اهواز. پایان نامه کارشناسی. دانشگاه پیام نور اهواز.

۲- سالاری ، زهره. (۱۳۹۹). رابطه هوش معنوی با تعهد زناشویی دانشجویان متاهل. مجله دانشگاه علوم پزشکی شهید صدوقی یزد. شماره ۳، دوره ۱۸، ۲۵۲-۲۴۵.

۳- محمدنیا، حسین. (۱۳۸۵). مقایسه اضطراب مرگ و اضطراب اجتماعی دانشجویان دختر و پسر دانشگاه شهید چمران اهواز. پایان نامه کارشناسی. دانشگاه شهید چمران اهواز.

۴- حسن زاده، مهدی. (۱۳۹۹). رابطه تنظیم هیجانی، فراشناخت و خوش بینی با اضطراب امتحان در دانشجویان تحصیلات تکمیلی واحد علوم و تحقیقات خوزستان. پایان نامه کارشناسی ارشد. دانشگاه علوم و تحقیقات خوزستان.

حمیدی، جمیل. (۱۳۹۲). اثربخشی موسیقی درمانی بر سلامت روان دانشجویان علوم تحقیقات خوزستان. پایان نامه کارشناسی ارشد. دانشگاه علوم تحقیقات خوزستان.

۵- علی نیا ، محمد حسن. (۱۳۹۴). سبک های شوخ طبعی، بهزیستی فاعلی و هوش هیجانی در دانشجویان. فصلنامه روانشناسان ایرانی، سال ۵، شماره ۱۵: ۱۸۹-۱۶۹.

۶- محمدی ، علی. (۱۳۹۷). رابطه هوش فرهنگی و معنوی با سرسختی روانی دانشجویان. پایان نامه کارشناسی ارشد. دانشگاه شهید چمران اهواز.

۷- مهدوی سادات. (۱۳۸۹). رابطه بین هوش هیجانی و شوخ طبعی دانشجویان دانشگاه. فصلنامه مطالعات تربیتی و روانشناسی دانشگاه فردوسی، دوره ۶، سال ۳: ۱۰۷-۹۷.

۸- محسنی، حسین (۱۳۹۵). درآمدی بر هوش معنوی، فصلنامه معنا، ویژه نامه روانشناسی دین، شماره ۲: ۳۴-۱۸.

۹- شاوران، مزگان. دخیل پور، علی. مرادیان، خلیل و رهبریان، محمد. (۱۳۸۵). تاثیر آموزش هیجان محور بر میزان شوخ طبعی دانشجویان. پایان نامه کارشناسی. دانشگاه پیام نور کرمان.

۱۰- قوی دل ، سارا. (۱۳۹۸). رابطه هوش هیجانی و مولفه های آن با سلامت روان دانشجویان. فصلنامه روانشناسی کاربردی، دوره ۹، شماره ۴: ۵۶-۴۷.

- ۱۱-محمدجانی ، حسن (۱۳۹۳). تأثیر آموزش هوش معنوی بر بهزیستی روان‌شناختی، اضطراب وجودی و هوش معنوی در دانشجویان دانشکده‌ی نفت اهواز. پایان‌نامه‌ی دکتری، دانشکده‌ی علوم تربیتی و روان‌شناسی، دانشگاه شهید چمران اهواز.
- ۱۲-محمدی فر، حمید . (۱۳۹۹). رابطه تنظیم هیجانی و عزت نفس با شادکامی دانشجویان شهر اصفهان. پایان نامه کارشناسی ارشد. دانشگاه پیام نور خوراسگان.
- ۱۳-خلیلی، جاسم. (۱۳۹۹). رابطه بین وسواس مذهبی و هوش معنوی با سلامت روان دانشجویان دانشگاه علوم پزشکی جندی شاپور اهواز. پایان نامه کارشناسی ارشد. دانشگاه پیام نور اهواز.
- منابع لاتین

- ۱۴-Diener, E., Lucas, R., Schimmack, U. & Helliwell, J. (۲۰۱۹). Well- being for policy. New York: Oxford University Press.
- ۱۵-Gemlik, N., Soares, J.F., Grossi, G. & sondin, O. (۲۰۱۴), The relationship between resilience And mental health Among Health sector staff in Turkey, *Journal of Global Strategic*, V: ۸, ۱۳۷-۱۴۹.
- ۱۷-Janson, J.O. (۲۰۱۰). Spiritual intelligence ۱۲ month after coronary bypass graft surgery . Heart lung. ۲۹, ۴۱۰ – ۱۰.
- Lazaro, H. Capones, T. & Antonette, R. (۲۰۲۳). Relationship of resilience with happiness and mental health to students. *Journal of psychology*. Vol. ۳۸.No. ۶, pp.۳۳۷-۳۴۴.
- ۱۸-MaiaDuerr, H. (۲۰۱۸). The use of meditation and mindfulness practices of support military care providers: A prospectus. V۲, ۲۸-۳۹.
- ۱۹-Marsh, P.T. (۲۰۱۶). Resilience: A historical review of the construct. *Journal of the California Alliance for the mentally illnesses*; ۷ (۳): ۴-۶.
- ۲۰-Saroglou, V. and Scarit, C. (۲۰۱۸). Homor styles questionnaire: personality and educational corrlates in belgian hight school and college students. *European Journal of personality* .۱۶,۴۵-۵۵.
- ۲۱-Stive, W. (۲۰۱۷). Resilience and organizational citizenship behavior intentions: pair rewards fair treatment. *journal of social psychology*. ۱۴۲.۳.
- ۲۲-Terje, G. and Morberg, K. (۲۰۱۴). Relationship of spiritual intelligence and Alexithymia with mental health of Students. *Journal of Stress and Health*, ۳۲, ۳۲۳-۳۳۴.
- ۲۳-Wain, U. Ruin, A. & Tai, L. (۲۰۱۹). The relationship spiritual intelligence and happiness support of the mental health Clinical Instructor, of Students. *Journal of Indian Academy of Applied Psychology*. ۳۴. ۱۱۰-۱۱۸.
- ۲۴-Walf. A. Annalakshmi. N. & Bernard. B. (۲۰۱۸). The resilience individual A personality Analyses. *Journal of Indian Academy of Applied Psychology*. ۳۴. ۱۱۰-۱۱۸.